

ปัญหาสุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้ป่วยที่มาขอรับการชดุมดลูก
ณ ห้องผ่าตัด โรงพยาบาลราชวิถี

นางอรสา ไชคชัยนันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MENTAL HEALTH PROBLEMS AND RELATED FACTORS AMONG PATIENTS
WAITING FOR UTERINE CURETTAGE IN OPERATING ROOM AT RAJAVITHI HOSPITAL

Mrs.Aurasa Chokchainon

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science Program in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

490691

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาสุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้ป่วยที่มารอรับการขูดมดลูก
ณ ห้องผ่าตัด โรงพยาบาลราชวิถี
โดย นางอรสา โชคชัยนันท์
สาขาวิชา สุขภาพจิต
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แพทย์หญิงชุติมา หุ่่มเรืองวงษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย

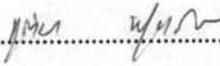

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ ศุภปีดิพร)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์แพทย์หญิงชุติมา หุ่่มเรืองวงษ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย)

.....กรรมการ
(อาจารย์นายแพทย์เสริมศักดิ์ หล่อลักษณะ)

อรสา โชคชัยนันท์ : ปัญหาสุขภาพจิตและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในผู้ป่วยที่มารับการขูดมดลูก ณ ห้องผ่าตัด โรงพยาบาลราชวิถีในระยะก่อนขูดมดลูก (MENTAL HEALTH PROBLEMS AND RELATED FACTORS AMONG PATIENTS WAITING FOR UTERINE CURETTAGE IN OPERATING ROOM AT RAJAVITHI HOSPITAL) .อ.ที่ปรึกษา: อ.พญ.ชุติมา หงษ์เรืองวงษ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.นพ.สุขเจริณ ตั้งวงษ์ไชย, 149 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพจิตด้านความทุกข์ของภาวะซึมเศร้า ภาวะวิตกกังวล และปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ในผู้ป่วยที่มารับการขูดมดลูก ณ โรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 383 คน โดยใช้เครื่องมือ แบบวัดความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า (Hospital Anxiety and Depression ฉบับภาษาไทย) และแบบวัดแรงสนับสนุนทางสังคมส่วนที่ II (The Personal Resource Questionnaires : PRQ Part II) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows 13 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน Chi-square test, t-test, Pearson's correlation coefficient และ Stepwise Multiple Regression analysis

ผลการวิจัยพบว่ามีความทุกข์ของภาวะซึมเศร้าร้อยละ 10.4 และภาวะวิตกกังวลร้อยละ 23.2

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า ได้แก่ การจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง ระดับความปวดก่อนการขูดมดลูก ประวัติการรักษาทางจิตเวช ความไม่คุ้นเคยกับบุคลากร การไม่ได้เตรียมตัวก่อนมาขูดมดลูก ความวิตกกังวลเรื่องการขึ้นขาหยั่ง สิ่งแวดล้อม เครื่องมือต่างๆ ในห้องขูดมดลูก ขั้นตอนในการขูดมดลูก การได้รับน้ำเกลือทางเส้นเลือด ความเจ็บปวดขณะขูดมดลูก และหลังขูดมดลูก การขาดการดูแลเอาใจใส่จากบุคลากร การมีบุตรยากหรือแท้งง่ายจากการขูดมดลูก ความรู้สึกว่าการขูดมดลูกเป็นสถานการณ์ที่อันตรายและคุกคามต่อชีวิต

ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะวิตกกังวล ได้แก่ การจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง มีอายุน้อย มีสถานภาพสมรสที่แยกกันอยู่ หม้ายหรือหย่า มีโรคประจำตัวทางร่างกาย การขาดประสบการณ์การขูดมดลูก ระดับความปวดก่อนขูดมดลูก ความวิตกกังวลเรื่องการขึ้นขาหยั่ง สิ่งแวดล้อม เครื่องมือต่างๆ ขั้นตอนในการขูดมดลูก การได้รับยาสลบ ความปวดขณะขูดมดลูกและหลังขูดมดลูก การได้รับน้ำเกลือทางเส้นเลือด การขาดการดูแลเอาใจใส่จากบุคลากร ความไม่เชื่อมั่นในการรักษา การมีบุตรยากหรือแท้งง่ายจากการขูดมดลูก ความกังวลว่าผลชิ้นเนื้อจะเป็นมะเร็ง ความรู้สึกว่าการขูดมดลูกเป็นสถานการณ์ที่อันตรายและคุกคามต่อชีวิต การที่มีแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำ

จากการทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่าปัจจัยที่ทำนายภาวะซึมเศร้าได้แก่ การจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง ประวัติการรักษาทางจิตเวช ระดับความปวดในช่วงก่อนขูดมดลูก ความวิตกกังวลเรื่องการขึ้นขาหยั่ง สิ่งแวดล้อม ความเจ็บปวดหลังขูดมดลูก ความรู้สึกว่าการขูดมดลูกเป็นสถานการณ์ที่อันตรายและคุกคามต่อชีวิตโดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 26.3 ส่วนปัจจัยที่ทำนายภาวะวิตกกังวลได้แก่ ระดับความปวดก่อนขูดมดลูก ความวิตกกังวลเรื่องการขึ้นขาหยั่ง สิ่งแวดล้อม เครื่องมือ ความเจ็บปวดหลังขูดมดลูก ความไม่เชื่อมั่นในการรักษา การมีแรงสนับสนุนทางสังคมต่ำ โดยสามารถทำนายได้ร้อยละ 32.0

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์.....
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต.....
ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิสิต.....อรสา โชคชัยนันท์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....พญ.ชุติมา หงษ์เรืองวงษ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....อ.สุขเจริณ ตั้งวงษ์ไชย.....

4874912430: MAJOR MENTAL HEALTH
 KEY WORD:0020 MENTAL HEALTH/ CURETTAGE / RAJAVITHI HOSPITAL
 AURASA CHOKCHAINON: MENTAL HEALTH PROBLEMS AND RELATED FACTORS AMONG
 PATIENTS WAITING FOR UTERINE CURETTAGE IN OPERATING ROOM AT RAJAVITHI
 HOSPITAL. THESIS ADVISOR: CHUTIMA ROOMRUANGWONG, M.D.,
 THESIS CO-ADVISOR: ASST.PROF.SOOKCHARORN TANGWONGCHAI, M.D. ,149 pp.

The purpose of this study was to examine the mental health problems concerning depression and anxiety in 383 patients who underwent curettage in Rajavithi Hospital. The instruments used were Hospital Anxiety and Depression (Thai version) and the Personal Resource Questionnaires: PRQ Part II. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Chi-square test, t-test, Person's correlation coefficient and Stepwise multiple Regression analysis.

The results of this study found that the prevalence rate of depression was 10.4% and the prevalence rate of anxiety was 23.2%.

The factors related to depression were having to totally or partially support for their own medical cost, pain before operation, history of psychiatric treatment, unfamiliar with medical personnel, unpreparing oneself for operation, worrying about lithotomy position, environment in operating room, fear for surgical instruments or operational procedures, receiving IV fluid, pain during and after operation, inadequate care from medical personnel, potential for infertility and abortion in the future, and perception of curettage as a life threatening situation.

The factors related to anxiety were having to totally or partially support for their own medical cost, younger age, separated or divorced, history of medical illness, few experiences about curettage, pain before operation, worrying about lithotomy position, environment in operating room, fear for surgical instruments or operational, anesthetic procedure, pain during and after operation, receiving IV fluid, inadequate care from medical personnel, inconfidence about treatment, potential to infertility and abortion in the future, tissue pathology result, perception of curettage as a life threatening situation and low personal resource.

From Stepwise Multiple Regression Analysis, there were only 7 factors significant associated with depression including; having to totally or partially support for their own medical cost, history of psychiatric treatment, pain before operation, worrying about lithotomy position, environment in operating room, pain after operation and perception of curettage as a life threatening situation ($R^2 = 0.263$). For anxiety there were 7 factors associated significantly with depression including; pain before operation, worrying about lithotomy position, environment in operating room, fear for surgical instruments, pain after operation, have inconfidence about treatment and low personal resource ($R^2 = 0.320$)

Department.....Psychiatry.....
 Field of Study.....Mental Health.....
 Academic year.....2006.....

Student's Signature.....*AURASA CHOKCHAINON*.....
 Advisor's Signature.....*Chutima Room*.....
 Co-advisor's Signature.....*S. Tg*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก อาจารย์แพทย์หญิงชุติมา หุ่มเรืองวงษ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นายแพทย์สุขเจริญ ตั้งวงษ์ไชย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้ข้อคิด คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา และเอาใจใส่ตลอดการทำวิจัย รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้วิจัยรู้จักคิดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยสม่ำเสมอโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ สุภปิติพร ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์นายแพทย์เสริมศักดิ์ หล่อลักษณ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลราชวิถี ที่ได้ให้การสนับสนุนในการศึกษา และบุคลากรห้องผ่าตัดโรงพยาบาลราชวิถีทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล อีกทั้งการวิจัยครั้งนี้จะไม่ประสบความสำเร็จลงได้เลยถ้าปราศจากความร่วมมือของกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูง และขอขอบคุณบุคลากรของภาควิชาจิตเวชศาสตร์ทุกท่านที่ช่วยเหลือในการทำวิจัย และเพื่อนนิสิตร่วมชั้นที่ให้การสนับสนุนด้วยดีตลอดมา

ท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ทุกท่าน ที่ประสิทธิประสาทความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยด้วยความรัก ความอบอุ่น ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา ณ สถาบันแห่งนี้เสมอมาจนสำเร็จการศึกษาตลอดจนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อเฉลิมพล ดันดินพแก้ว เป็นอย่างสูง ที่ให้ความอนุเคราะห์เกื้อหนุนมาตลอด และวิทยานิพนธ์นี้คงจะไม่สำเร็จไปได้ด้วยดีถ้าปราศจากกำลังใจจาก คช.พัชรพล และ คช.จิรพันธ์ บุตรชายอันเป็นที่รักทั้ง 2 ท่าน ที่คอยห่วงใยผู้วิจัยมาตลอดจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
ข้อตกลงเบื้องต้น	4
ข้อจำกัดในการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การขูดมดลูกในผู้ป่วยสูติรีเวชและการให้ยาระงับความรู้สึกในผู้ป่วย.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะวิตกกังวล.....	22
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะวิตกกังวล.....	26
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้า.....	28
ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้า.....	33
แรงบันดาลใจสนับสนุนทางสังคม.....	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า.....	42

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
รูปแบบการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	56
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล	57
ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล.....	58
ส่วนที่ 2 ความชุกของภาวะซึมเศร้าและภาวะวิตกกังวลในผู้ป่วย.....	73
ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่มีภาวะซึมเศร้าและภาวะวิตกกังวลของผู้ป่วย	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผลการวิจัย.....	114
ปัญหาและอุปสรรคในการวิจัย.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	122
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	124
รายการอ้างอิง.....	125
ภาคผนวก	133
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	149

สารบัญตาราง

		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละ ของข้อมูลลักษณะทั่วไปของผู้ป่วย.....	58
2	แสดงจำนวนและร้อยละ ของข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางกาย.....	62
3	แสดงจำนวนและร้อยละ ของปัจจัยทางจิตสังคมของผู้ป่วย.....	66
4	แสดงจำนวนและร้อยละ ของแรงสนับสนุนทางสังคม.....	72
5	แสดงความชุกของภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วย.....	73
6	แสดงความชุกของภาวะวิตกกังวลของผู้ป่วย.....	74
7	แสดงความชุกของภาวะซึมเศร้า และภาวะวิตกกังวลของผู้ป่วย.....	75
8	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วย.....	76
9	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกเป็น อายุ จำนวนบุตร มีชีวิต การเคยได้รับการขูดมดลูก ที่ไม่พบภาวะซึมเศร้า และมีภาวะซึมเศร้า.....	78
10	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางกายของผู้ป่วยที่สัมพันธ์กับภาวะซึมเศร้า.....	79
11	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัจจัยทางกายเกี่ยวกับระดับความปวดของผู้ป่วย ที่ไม่พบภาวะวิตกกังวล และมีภาวะซึมเศร้า.....	82
12	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตสังคมกับภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วย.....	83
13	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับภาวะซึมเศร้า.....	83
14	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับภาวะวิตกกังวลของผู้ป่วย.....	90
15	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกเป็น อายุ จำนวนบุตร มีชีวิต การเคยได้รับการขูดมดลูก ที่ไม่พบภาวะวิตกกังวล และมีภาวะวิตกกังวล..	92
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางกายของผู้ป่วยที่สัมพันธ์กับภาวะวิตกกังวล...	93
17	แสดงการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยปัจจัยทางกายเกี่ยวกับระดับความปวดของผู้ป่วย ที่ไม่พบภาวะวิตกกังวล และมีภาวะวิตกกังวล.....	96
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางจิตสังคมกับภาวะวิตกกังวลของผู้ป่วย.....	97
19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแรงสนับสนุนทางสังคมกับภาวะวิตกกังวล.....	103
20	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ของปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยทางกาย รวมถึง ปัจจัยทางจิตสังคม กับการเกิดภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วย.....	104
21	ปัจจัยทางจิตสังคม กับการเกิดภาวะวิตกกังวลของผู้ป่วย.....	105
22	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วยสูตินรีเวช ที่มารอรับการขูดมดลูก ณ ห้องผ่าตัด โรงพยาบาลราชวิถี.....	106
23	ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะวิตกกังวลของผู้ป่วย สูตินรีเวช ที่มารอรับการขูดมดลูก ณ ห้องผ่าตัด โรงพยาบาลราชวิถี.....	108

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
1 Bivalve Speculum	12
2 Uterine Sound	12
3 Hegar Dilator	13
4 Curette ชนิดต่าง ๆ	13
5 Ovum Forceps	13
6 Tenaculum Forceps , Allis Forceps	14
7 Lithotomy Position	15